

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Engellilerin toplumsal hayatta yaşadığı sorunlar ve hak ihlallerinin giderilmesi adına, eşitlikçi politikaların uygulanabilmesi için Meclis Araştırması açılması elzemdir. Engellilerin yaşadığı sorunların ve çözüm yollarının araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ferit ŞENYAŞAR

Şanhurfa Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Engelli bireylerin toplumsal hayatta; eğitim, sağlık, ulaşım ve istihdam gibi çeşitli alanlarda yaşamış oldukları sorunlar, eşit yurttaşlık temelinde kendilerini var edebilmelerini olumsuz etkilemektedir. Sosyal devlet anlayışı gereğince, yurttaşların temelde toplum içerisinde eşit ve adil biçimde yaşamaları beklenirken; farklı cinsel kimlik, inanç, kültür, dil, vatandaşlık ve etnik köken gibi aidiyetleri nedeniyle dezavantajlı durumda olan insanların yaşamış olduğu ayrımcılık, engelliler içinde söz konusudur. Çoğunluğa ya da "normal" olarak kabul görmüş kimliklere göre (Türk, Müslüman, erkek, heteroseksüel, engelli olmayan, beyaz, ...) dizayn edilen sistem, "diğer" insanların gündelik yaşam içerisinde geçirdikleri her anı bir var olma mücadelesi haline getirmektedir. Her "farklı" bireyin bu var olma mücadelesi; kabul görmek, benimsenmek, tanınmak veya ait hissetmek üzerine eşit ve adil bir yaşam noktasında iken, söz konusu eksiklikler ve sorunlar bireyleri yalnızlaştırmakta, toplumdan tecrit etmektedir. Engelli bireylerin de yaşamış olduğu sorunlar bunlardan bağımsız değildir. Toplumsal barış ve eşit yurttaşlık için; konuya dair, bahsedilen kesimlerden öznelerin ve sivil toplumun da katılımı ile birlikte, kapsamlı politikalar geliştirilmelidir.

GEREKÇE

Gündelik yaşam içerisinde ulaşımdan sağlığa, eğitimden istihdama ve hayatın tüm alanlarında; dizayn edilen sistem engelli bireyleri çoğunlukla kapsamamakta, aksine yaşamlarını güçleştirmektedir. Farklı nedenlerle engelli olan her kimlikten bireyin, gündelik yaşam içinde var olabilmeleri bir haktır. Engel Türleri; zihinsel engelli, işitme engelli, görme engelli, ortopedik engelli, dil ve konuşma engelli, ruhsal ve duygusal hastalığı olanlar, süregelen hastalıklı, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olanlar olarak sekiz gruba ayrılmaktadır. Teknolojinin ve bilimsel gelişmelerin; engelli bireylerin toplumsal yaşamını “engelsiz” hale getirilebilmesi mümkündür. Savaşa ve ranta ayrılan kaynakların, çok daha azıyla konu üzerine elde edilebilecek kazanımlar için bütçe ayrılmalı, politikalar geliştirilebilmelidir.

Toplumun dezavantajlı gruplarının maruz kaldığı bazı sorunlar engelliler için de sorun yaratmaktadır. Örneğin; yurttaşların farklı alanlarda yaşadığı anadil sorunu işitme engelliler içinde mevcut bir sorundur. Dünyada kullanılan işaret dilleri benzer bazı dilsel özellikler gösterse bile, hem diğer işaret dillerinden hem de ait oldukları toplumun sözel dillerinden bağımsız kendine ait gramer özelliklerine sahiptirler. Dünyadaki bütün ülkelerde işitme engelli toplulukların ayrı işaret dilleri vardır. Ebeveynleri işitme engelli olan, işitme engelli çocukların (CODA) ana dili işaret dili olmaktadır. Bu bağlamda toplumun her alanında işaret dili kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Bireylerin her alanda anadillerinde kendilerini ifade edebilmelerinin desteklenmesi önemlidir.

Engelli bireyler kadar bakım verenleri/ebeveynleri de desteklenmelidir. Her insan bir engelli adaydır ve birlikte yaşadığı toplumda refakat eden bireylerin de yaşam biçimleri değişmektedir. Dolayısıyla konuya dair yaşanan problemler, engelliler kadar yakınlarını ve toplumu da etkilemektedir. Mevcut ekonomik düzenin yarattığı eşitsizlikler engellileri doğrudan mağdur etmektedir. Engellilerin kullanmış olduğu tüm medikal ürünlerin tamamının, SGK tarafından karşılanması aileler ve engelliler tarafından beklenmektedir. Engellilerin almış olduğu sağlık kurulu raporları hastaneden hastaneye farklılık göstermekte, engellinin kaderi doktorların bilgi birikimi ve vicdanlarına kalmaktadır. Sağlık kurulunca verilen sağlık kurulu raporlarına bir standart getirilmeli, mağduriyet ortadan kaldırılmalıdır. Engellilerin kullanabileceği spor aletleri ve malzemeleri, ilgili birimler tarafından temin edilebilmelidir. Engellilerin en büyük karşılaştığı problemlerden biri de fiziksel mekanların ve dijital platformların yeterince

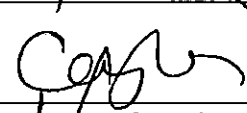
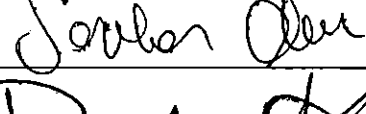
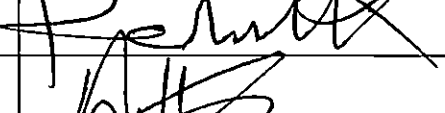
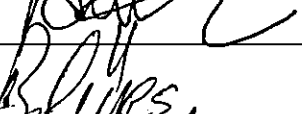
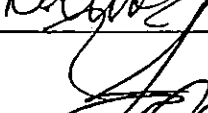
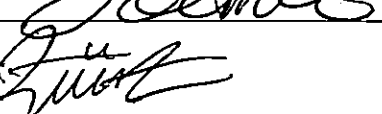
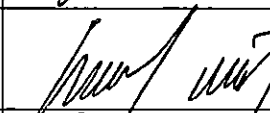
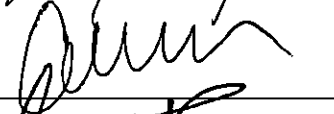
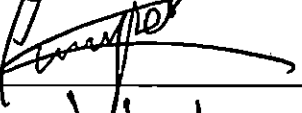
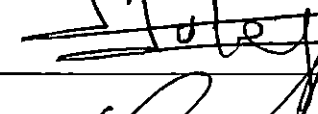
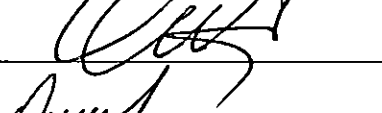
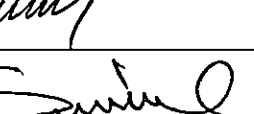
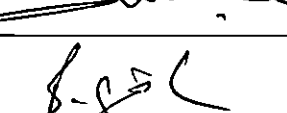
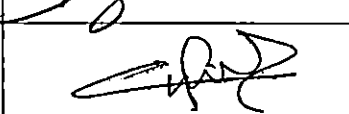
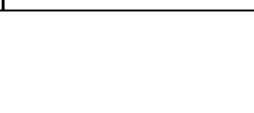
erişilebilir olmamasıdır. Engelliler için uygun rampalar, asansörler ve engelsiz tuvaletler gibi fiziksel altyapı eksikliklerinin yanı sıra web siteleri ve uygulamaların engellilerin kullanımına uygun hale getirilmemesi, bu sorunu daha da karmaşık hale getirmektedir. Hükümetler, işletmeler ve teknoloji şirketleri, engellilere yönelik erişilebilirlik standartlarına uymalı ve herkesin fiziksel mekanlara ve dijital platformlara eşit şekilde erişebilmesini sağlamalıdır. İlgili kamu kuruluşlarının konuya dair denetimlerini sistematik bir hale getirmesi ve engelli bireylerin toplumsal yaşamın tamamında eşit birer toplumsal özne olmalarının önündeki engellerin kaldırılması yolunda inisiyatif alması gerekmektedir.

Türkiye’de; yüzde 3 kamuda engelli memur, yüzde 4 kamuda işçi ve yüzde 3 olarak da özel sektörde engelli istihdam etme zorunluluğu vardır. Devlet Planlama Teşkilatı’nın verilerine göre, kamuda zorunlu olan engelli istihdam kotasının hala doldurulmadığı görülmektedir. Devletin istihdam etmek zorunda olduğu engelli kotası acilen doldurulmalıdır. İşkur tarafından engellilere yönelik istihdam eğitim projeleri engelli derneklerin uygulamasını yapabileceği şekilde uygulanabilir, makul talepler ile projeler kabul edilmelidir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı olan; Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü yerine, konuya dair daha kapsamlı politikaları, kesimlerden özneler ve sivil toplumla birlikte geliştirebilecek bir engelli bakanlığı kurulmalıdır.

Tüm bunlara ek olarak acilen atılması gereken bir diğer adım ise engellilere dönük ayrımcı tabirlerin/ sağlamcı dilin toplumsal yaşamda kullanımının ortadan kaldırılması ve herhangi bir toplumsal grubun ayrımcılık ve nefret söylemi mağduru olmaması için gerekli çalışmalar başlatılmalıdır.

Yukarıda belirtilen konular ve engellilerin yaşamış olduğu hak ihlalleri, eşitlikçi politikalar uygulanabilmesi adına, detaylı bir şekilde ele alınmalıdır. Mevcut durumun incelenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	